

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petítor ára 16 fillér
Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Kérdések egy bűnpört illetőleg.

Az 1905-diki általános képviselőválasztások alkalmával történt, hogy Galgócson, a hol két jelölt állott szemben egymással, dr. Ernszt Sándor néppárti és dr. Fodor Kálmán szabadelvűpárti, a küldöttségi elnök dr. Pongrácz Géza a választási helyiségből kivezettette és elzáratta Deák Jánost, a néppárti jelölt bizalmi férfiát.

Az ebből keletkezett bűnpört f. hó 18-ikán tárgyalta a nyitrai kir. törvényszék, mely Pongrácz Geza terheltet az ellene emelt vád és annak következményei alól felmentette.

A bíróság ítéletével nem foglalkozunk, annak megbirálása úgy is a kir. tábla feladata lesz, melyhez a vádló felebbezést jelentett be. Az ügyet kizárólag jogi szempontból a tárgyaláson szerzett tapasztalataink alapján tesszük szövé.

Akár jogász valaki, akár nem, ha a per tárgyát képező tényállásról hall, vagy olvas, első gondolata minden bizonnyal az, vajjon jogosan cselekedett-e a küldöttségi elnök, midőn Deák Jánost a választási helyiségből csendőrökkel kivezettette és a község házában az órszobában egy fél, vagy egy órán át bezárva tartotta? Mellekes enél a kérdésnél az, vajjon a küldöttségi elnök nyugodt, vagy indulatos volt e a közben, mialatt a kivezetést és a letartóztatást elrendelte, mellekes az is, hogy meddig tartott a letartóztatás, egy percig-e, vagy egy óráig. Valamely jogi ténynek a természetét nem az időtartam állapítja meg, hanem azok az okok, melyek a tényt szülték, létre hozták.

Az említett alapkérdésnek az eldöntése ismét két más kérdéstől függ. Először, olyan volt-e Deák Jánosnak a magatartása, hogy az valakinek

a személybiztonságát, személyes szabadságát, vagy a választási eljárás eredményes folytatását és befejezését veszélylyel fenyegette? Másodszor felhatalmazza-e a törvény a küldöttségi elnököt arra, hogy a fegyveres erővel rendelkezék, és ha igen, a jelen esetben a küldöttségi elnök a törvényes felhatalmazás értelmében járt-e el?

Az első kérdésre a Deák János által megnevezett tanuk mindnyájan azt felelték, hogy Deáknak a magatartása fenyegető nem volt, míg Pongrácz tanui Deák magatartását fenyegetőnek mondták. Most már akár jogász az ember, akár laikus, elemezni kezdi Deáknak az összes tanuk által elmondott és megerősített magatartását. Ez a következő volt. Deák bejött a küldöttségi helyiségbe, a hol beszélgetett x és y-nal. Némely tanuk szerint halkán, mások szerint „elég” hangosan. A küldöttségi elnök figyelmeztette, hogy ne beszéljessen, ő mindazonáltal tovább beszélgetett. Az elnök erre másodszor is figyelmeztette, némelyek szerint indulatosan, mások szerint nyugodtan, hogy hagyja abba a beszélgetést és távozzék.

Deák az elnök második rendreutasítására azt felelte, hogy ő az elnöktől, mint régi ismerése és jó barátjától más minő eljárást várt volna. „Távozzék!”, kiáltotta az elnök, „mert különben kiutasítatom”. „Én pedig önt”, felelte vissza izgatottan Deák, „az egész világ előtt pellengérré állítom”.

Ebben áll — újra hangsúlyozzuk az összes tanuk előadása szerint — az elnök és Deák között történt összekoccanásnak a lényege. *E miatt* vezettette ki csendőrökkel a küldöttségi elnök Deákot a választási helyiségből és rendelte el egyúttal a letartóztatását.

Kérjük most már olvasóinkat, feleljenek ők maguk arra a kérdésre, kellett-e, vagy akárcsak lehetett-e Deák magaviseletéből kifolyólag attól tartani, hogy veszélybe kerül az elnöknek, vagy akárkinek a személybiztonsága és meghiusul a választási eljárás azon esetre, ha Deákot karhatalommal a helyiségből ki nem vezeték és le nem csukják? Egy indulatos kijelentés, mondjuk egy feleselés szolgáltat-e okot, és alkothat-e jogcímet karhatalmi intézkedésre és egy szabad állam polgárának lecsukatására?

Tessék még azt is figyelembe venni, kicsoda az, kivel szemben a karhatalmi intézkedést alkalmazták, kicsoda az, a kit ezenfelül még, mint közveszélyes embert, elzárattak?

Deák Jánosról sokat tudnak és sokat beszélhetnek az emberek, mint mindenkiről, a ki a közélet tevékenységében buzgó fáradozással részt vesz. De ebben a sokféleségben egy van, a mit senki sem cáfolhat meg, s ez az, hogy egész világeletemben nemtelen dolgot soha sem követett el, jogtalanságot, erőszakot, gonoszságot soha senkivel szemben sem engedett meg magának. Uri ember a szigorú értelmében.

Hátra van még a második kérdés, felhatalmazza-e a törvény a küldöttségi elnököt a fegyveres erő igénybevételére? Igen, ezt a választási törvény 154. §-ának 7. pontja világosan kimondja. A jelen esetben jogosan rendelkezett-e a fegyveres erővel a küldöttségi elnök? Ennek az eldöntése nagyon nehéz, mert az említett törvény szerint a küldöttségi elnökök a rend fentartása céljából a választási elnöknek *rogtón* teendő jelentés mellett a fegyveres erővel is rendelkezhetnek, és annyi a tárgyalás alatt bizonyosan kiderült, hogy a galgóczi küldöttségi elnök, az általa

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Zarándok-út a Szentföldre.

Jeruzsálem, aug. 28.

Utcai élet Jaffában. — Kalmárok, mesteremberek, koldusok az utcán. — Hajcsárok átvonulása. — Bevonulás a szt. Ferenc-rendiek templomába. — Istenítészet. — Kiltás a teraszról. — A német telepen. — Cinikus baksis-kérők.

Körülbelül egy órát vett igénybe a Tirolia utasainak és a sok podgyásznak partra szállítása.

Bokáig érő porba süppedt be a lábunk, mihelyt kiléptünk a bárkákból és tüstént egy keleti város utcai életének és forgalmának kellő közepében találtuk magunkat. Egy sor keskeny ház kormos falakkal, üveg nélküli ablakokból kilógó rongyokkal néz le a tengerpart mellett elnyúló utcára, melyben gyülekeznünk kellett. Valamivel rendesebb külsővel bír a német konzulátus épülete, melynek ablakaiban néhány kiváncsi európai ember mutatkozott.

Az utca népe egy pillanat alatt körülvelt minket és nagy vásárt rögtönzött. Mintha a földből bujtak volna ki, úgy jöttek egymásután a cipőtisztítók, a kik napokon át nem tisztított cipőinkre pályáztak, a szőlőárusok «Truben»

«Truben»! (Trauben) kiáltásokkal. Hosszúak alakú, 3—4 kilós kosarakban hozták a nagy szemű, kemény héjú cukorédes szőlőt, mely azonban élvezhetetlen volt, a míg a reá tapadt tömredék piszoktól alaposan meg nem mostuk. Mostuk pedig borral, melyet a hajóról tábori palackjainkban magunkkal hoztunk. Erre az egy célra találtuk csak jónak a hajón kapott ihatatlan dalmát bort.

Jöttek azután a zöldséget árulók, ezek nyilván szyrusoknak és oroszoknak néztek minket, a kik, ha a Szentföldre mennek, Jaffában zöldséggel látják el magukat, melyet azután Jeruzsálemben a nyílt utcán nyersen esznek meg, vagy sátoraikban megfőzve fogyasztanak el.

Előkerültek az ajtatossági cikkek árusítói is és a pénzváltók. Ez utóbbiak a sok kalmár között a legnagyobb mesterek. A mi apró pénzünket viszik a tenyerükön és erősen kínálják a felváltást. Tört németességgel kiabálják: Tessék aprópénz egy koronáért! A rakás aprópénzen legfelül van egy jó 20 filléres és néhány darab jó 2 filléres. Az alsó rétegekben azonban hamis pénzdarabok vannak, vagy kisebb értékű idegen pénzdarabok, például német 10 filléresek, melyek nagyságra nézve körülbelül egyenlők a mi 20 filléreseinkkel.

Jaffában a pénzváltók, a kik igen sokszor 6—8 éves gyerekek, nem nagy sikerrel dolgoznak, mert ott még mindenkinek van aprópénze, melylyel a Keletre utazók jó nagy bőségben látják el magukat, de azért az egyszerűbb nép körében néha jó üzletet csinálnak, mely után tünémenyszerű gyorsasággal illanak el.

Nem hiányozhatnak az utcai vásár teljességéből a gyerekek és a koldusok. Ezeknek közös jelszavuk van: Baksis, baksis! Palaestinában minden gyerek hivatásos koldus, úgy hogy a kolduló gyerekek száma sokkal nagyobb, mint az igazi, nyomorgó koldusoké. Fiúk és lányok vegyest üzik ezt a mesterséget, melyet azonban felnőt korukban abba hagynak. A felnőttek közül csak azok koldulnak, kiket erre a nyomor kényszerít, de ezek száma is légió.

Idegének, kalmárok és koldusokból áll tehát az utca sokadalma. El van foglalva minden talpalatnyi tér, mozogni a tömegben csak nagy bajjal lehet. Az összeszorult sokaság mellett, a ház-sor felőli oldalon mesteremberek végzik a munkájukat. Kovácsolnak, szíjjat varnak, fát faragnak, kosarat fonnak. A «műhely» mellett kis katlan párolog, ebben föl a mesterember étele. Nem jó sem a katlanba bepillantani, sem azt nézegetni, a mi a katlant környékezi, mert a ki

igénybe vett karhatalomról a választási elnöknek jelentést tett.

De homályban maradt az, vajjon a küldöttségi elnök a karhatalommal való rendelkezést az elnöknek rögtön jelentette-e, a vagy pedig csak akkor, midőn kissé magához térve eljárásának a következményeiről gondolkodni kezdett, mondjuk $\frac{1}{2}$, vagy 1 óra múlva?

Egyébként ezen második kérdés egész komplexumának a perre nézve döntő befolyása csak abban az esetben lehet, ha az első kérdésre adott felelet azt állapítja meg, hogy Deáknak a magartása az ő kivezetését és letartóztatását jogosulttá tette. Ha ez azonban meg nem állapítható, akkor a második kérdés a per kimenetelére még abban az esetben sem gyakorolhatja döntő befolyást, ha akár a legnyilvánvalóbb is lenne, hogy a küldöttségi elnök a karhatalommal jogosan rendelkezett.

Feltettük a kérdéseket, feleletet rájuk magától a közönségtől és a feljebb viteli bíróságtól várunk.

Kép Oroszországból.

Nieszwiezs kastély, 1906. szept. hó.

(Saját tudósításunk.)

Az egykori Lengyel királyság, I. Miklós cár óta közönségesen „Nadviszlanszkije Provincië“ néven ismert terület általában meg van szállva katonasággal. A Lechek, Piasztokek, Jagellók hadi útja, melyen Szobieszkij diadalmas hadserege lépdelt, melyen XII. Károly és I. Napoleon csapatai haladtak: minden fegyvernemhez tartozó katonasággal van megrakva, akár háboru idején. Az utazóba kevés biztosságot és kevés bizalmat öntenek ezek a tisztátalan s elhanyagolt külsejű marsfiak. Törzsük kopott, szürke vagy piszkos fehér, mosdatlan, ugynevezett mosható blúzba szorul; lábukon elnyútt szövetből nadrág, különböző alakú magasszaru eszima éktelenkedik. Szóval olyan alakok, kiknél a diszciplínához szokott idegen hiába keresné a fegyelmet és kötelességérzetet.

Ezek tartják megszállva az állomásokat, s az érkező vonatokat „lövésre készen“ mustrálják, ami valóságos háborzongást kelt az utasokban. A tiszték ezen legénység előtt óvatosan maguk körül tekintve lépdelnek a vonatok hosszában, vagy hátulról fedett állásban állig felfegyverkezve mozdulatlanul állanak. Egy ilyen szemmel kísérem. Gyalogsághoz tartozott, felszerelése kifogástalan, magatartása mintaszzerű, kezét mozdulatlanul köpenye zsebében tartotta, honnan egy hatalmas revolver agya kandikált ki. S csak akkor

nem lett tengeri beteg a hajón, az itt lenne azzá, ha a szemé nagyon kíváncsiskodnék.

Ilyen milieuban állunk az utcán, reggel 6 óra tájban. A nap már úgy perzsel, mint nálunk dél tájban forró júliusi napon. Sokáig tart a rendezkedés és a sorakozás. Kezdetben érdekelt az utcai vásár, a maga bizarr eredetiségével, mulattunk a kalmárok naívságán, a kik mindennek az árát 1 koronában, vagy „haffa frank“-ban szabták meg. Ennyit kérnek a cipőtisztításért, ennyit egy kosár szőlőért, egy fehér fátol, vagy egy rózsafüzérért. Minthogy Palaestinában francia pénz van forgalomban, nagy ott az ezüst és arany franknak a becsülete. A tudatlanabbak a „haffa frank“-ot ($\frac{1}{2}$ frank) egyértékűnek tartják a mi koronánkkal.

De végre is unjuk az elárúsítók és a koldusok tolokodását, a felkavart port és piszkot, az álldogálást az izzó napon. De türelem, még egy élvezetben kell részesülnünk. Az összeverődött, gomolygó sokaságban nagy láрма keletkezik. Avah! Avah! Ihó! Kosarakkal, zsákokkal és tömlőkkel megrakott szamarak és tevék jönnek az utca felső végéről, ezeknek most utat kell nyitni. Ez ugyan nehezen megy, de mennie kell. A szorongó tömeg megtapogatja lábunkat, a hajcsárok hozzánk dörzsölik rongyai-

csúsztatta zsebébe a fegyvert, mikor észrevette, hogy megfigyelik.

Kérdésemre, hogy mért állanak ezek mindig lövésre készen, egy előkelő s rokonszenves külsejű fiatal orosz utitársam kifogástalan francia nyelven így válaszolt: Tudja uram, a legcsekélyebb ok is elég, pl. valaki csak egy gyanus mozdulatot tegyen, és már testében van a golyó. P. ur kiadta a parancsot, hogy az Isten szerelméért csak nem kell kimélni a töltnyeket. Így történt, hogy egy kis városban (közel azon állomáshoz, mely mellett éppen elhaladtunk) egy pillanat alatt 37 hulla hevert az utca porában. S ki tudja, mire virradunk Varsóban, hol néhány nap előtt 400 emberélet esett áldozatul. P. ur golyóinak.

Ilyen benyomásokkal s ilyen hangulatban értük el pontosan a menetrendnek megfelelőleg Varsót, az egykori Lengyel királyság fővárosát.

Alig hogy megszűnt a gőzfék bűgása, midőn az *artyelszic*-ok egész serege tódult a vasuti kocsik első osztályú fülkéje felé, kik azt a varsói hordárok ismert ügyességével egy pillanat alatt kiürítették. Még elhívtam a kalauzt, hogy megköszönjem az utközben irányomban tanusított példátlan szívességét, midőn a hordár a rendőrségtől kapott fiakerjeggyel kezében, megragadta podgyaszomat s keresztül siklott a tolongáson — ugyanis kiki mielőbb a szabadba igyekezett — s elhelyezte egy gummikerekű fiakeren. Mondhatni gyilkos vágatásban mentünk az ugynevezett *bécsi indóház*tól a Visztula hídon keresztül a *breszti pályaudvarra*, melynek vágányhálózata Minszken, Moszkván és Nizsny Novgorodon át a cári birodalom szívébe vezet.

Minden pillanatban attól tartottam, hogy a breszti indóházat el nem érem ép bőrrel. Néha örült sebességgel hajszal-közelyre vágattunk egy közuti kocsik mellett, majd egy szembe jövő kocsit csaknem érintettünk, egy-egy gyermek vagy aggyastyán alig hogy megmenekült az elgázolástól. Néha kanyarogva söpört végig a gummikerek az eső és sártól csúszós kövezeten. Valahányszor a szédítő gyorsasággal vágató jármű egy utcasarkon befordult, hátsó kerekeivel mindannyiszor a járdára vettetett. Egy ilyen fordulónál feldöntöttük egy gyümölcsárus kofának az asztalát, majd egy máldaharabom kirepült a kocsiból.

Hiába kiáltoztam lengyelül a megvadult Automedon-ra — akin felreismerhetetlenül meglátszott a mazur typos — hogy *volyno!* (lassan). — Ő mindannyiszor makacsul orosz nyelven válaszolt: *charaso*, vagy szlusám Barin (jól van, hallom uram) s mindannyiszor lovai közé suhintott, hogy csak úgy szikrázott, s ideges sebességgel vágta-

kat, a bicegve lépkedő állatok jól megcirogatnak a hátukról lelőgő zsákok és tömlők bársonyával. A karaván nyomában sűrű porfelleg támad, melyet arcunkba fúj a tenger felől nyargaló szellő.

Végre együtt van és 5 csoportba osztva indulásra készen áll az egész zárandok társaság. Felvonulunk a Szent Ferenc-rendiek templomába. A csoportok élén egy keresztvivő és a csoportvezetők haladnak. A templom és a zárda Jaffa legmagasabb pontján fekszik. Utunk sikátorokon vezet keresztül és folyton emelkedik. A port, a forráságot és a minden oldalról áradó utcai büzt nem érezzük többé, áhitatba merült lélekkel imádkozzuk a rózsafüzért.

Az a gondolat, hogy nem sokára egy szép templomba, egy tiszta zárdának falai közé, szóval az európai civilizációnak egy szemérmes kis világába lépünk be, és az a boldogító tudat, hogy módunkban lesz csókkal illetni azt a földet, melynek határain a koronás fők is csak arca borulva jelennek meg, erőt, kedvet és lelkesedést öntött sziveinkbe.

Belépve a román stílusban épült díszes templomba, tényleg úgy éreztük magunkat, mintha egy új, tisztább éggel bíró világnak a küszöbét léptük volna át. Talán ilyen lehet az üdvözült lelkek érzése, ha a komor, szenvedés-

tott, anélkül, hogy jobbra, vagy balra tekintett volna.

A Visztula-város, melyen így átrobotgunk, minden várakozás ellenére erősen és sebesen lüktető életnek rendes képét mutatta. Dacára a lőpor, dynamit és lidit atmoszférának, melybe ez az orosz-lengyel Páris már több mint egy éve burkolva van, a város összes boltjai nyitva vannak, s az utcákon üzlettel foglalatokodó emberek hemzsegnek. A Ghettoiban a Soll und Haben, a Handel und Wandel jellemző dynamismusa bonyolódott le. Látni lehetett, amint Izrael gyermekei, férfiak, nők, örege-apraja egyenkint vagy csoportokban mozogtak, vagy az ajtó küszöbén állva szóval, tekintettel vagy taglejtéssel nógatták a járó-kelőket az üzletre.

Milyen csodálatos ez a nép, mely egykor állítólag a világon uralkodni fog... s már most is országok és népek felett uralkodik... amint bámulatos, soha ki nem fáradó, soha nem pihenő üzleti szellemével, utjából eltéríthetetlen kitarásával s következetességével kitarat, s a teret urálja ott is, itt is.

A „Krakovszkie Przesmesztje“-n, a „Novi Szviat“-on a közlekedés ezen két fő útjóról egész embertorlódás keletkezett: polgárok, katonák, rendőrök, őrzáratok, siető kereskedők, hetyke járdataposók, renyhe henylő uracsok, diákok, mindkét nemből tolongtak a járdán, míg az utcákon és tereken keresztül mindennemű fogatok iramodtak tova.

A breszti pályaudvaron az előre törő erőteljes élet majdnem ugyanazon képe látható, csak kissé jobban kidomborodó nemzetközi jelleggel. Oroszok, lengyelek, németek, kirgizek, kalmukok, tatárok, törökök, örmények, egy csoport furlán, ezek mind Moszkva felé törekedtek. Családok minden pereputtyostól, ágyneművel, szamovárral felszerelve az előcsarnok négy sarkában vagy a várótermekben heverve fogyasztották szerény ételmüket, míg mások a Restaurációban egy pazar konyhának inyt-esikiándozó termékeiben dúsalkáltak.

Felórával a vonat elindulása előtt e sürgés forgás tetőpontját érte el; mindenki a perronra vezető ajtóhoz tódult.

Én a hordárommal lehetőleg felre állottam a tülekedésből, és türelmesen várakoztam, míg nem a csarnok kiürül: midőn két láthatólag elkésett utas, a menetjeggyel kezükben hirtelen melém állottak. Az egyik kivett a zsebéből egy orosz újságot és nagy ügyességgel fordítva németül olvasott belőle a másik számára hajmeresztő részleteket a Stolypin ellen elkövetett merényletről. —

teljes purgatoriumból a mennyek országába menek át. Leboruló kegyeletünk jeléül meghatottan csókoltuk meg a szentély márvány padlóját s felidéztek lelkünkben az Üdvözítő emlékét, a ki magasztos életének tényeivel ennek a földnek minden hantját megszentelte és a megváltott világ örök kegyelete- és tiszteletére méltóvá tette.

Rövid isteni tisztelet után, mely alatt szívünk mély hálájával köszöntük meg az Istennek, hogy szerencsésen átvezetett minket a szent ígéretek és valóságok földjére, megtekintettük a zárdaépületet, a hova azonban csak a társaság férfi tagjai mehettek be. A klauzúrát, vagyis azt a tiltó rendszabályt, mely szerint a férfi szerzetesek épületeibe nők nem mehetnek be, Palaestinában a legnagyobb szigorral tartják meg. A zárdából felmentünk a lapos tetejű épület fedélzetére, melyet ott terrasznak neveznek, a hol jó egy órát töltöttünk. A nők a templomban maradtak, ott várták be visszaérkezésünket.

A terrasról pompás kilátás nyílik a városra és az ezt övező tengerre. Természetes, hogy jól szemügyre vettük az első keleti várost, melynek utcai életéből több érdekes jelenetet már megelőzőleg láttunk. Jaffa egy, a tengerpartról felnyúló sziklasíkon épült. A sziklasík

Most már csak az van hátra, — mondá, mialatt zsebébe dugta az újságot, — hogy itt robbanjon fel egy petárda, s egyikünk sem hagyja el élve ezen helyet.

Erre kihuzta tárcáját, kivett abból egy cigarettát, s egy másikat a kísérőjének nyújtott, mialatt vidáman nevetgélve gondtalanul tovább fejtegette aggodalmait az előtünk elhaladó s állig felfegyverzett rendőröknek, akiknek úgy látszik ismerősük volt. Megkínálta őket a szokásos „papirosz“-okkal (cigaretta), melyeket ezek kimérten szalutálva elfogadtak ugyan, de rá nem gyújtottak, utalva szolgálati kötelességeikre.

E sűrű embertömegben hirtelen nagy mozgás támadt, melynek hulláma csakhamar elért bennünket is. Néhány rövid gyorsan kiejtett parancsoló szó volt hallható s a kijárat felől kisebb tömör csoport vonult sietve éppen mi felénk, mialatt gyorsan utat csináltak maguknak a hamar engedő néptömegben. Midőn e szoros tömeg közel ért hozzánk, három csendőr volt látható, kik egy fiatal, alig 20—22 éves (kétségtelenül zsidószármazású) egyént kísérték, kinek karjai elől keresztbe voltak rakva. Mindegyik csendőr egy-egy csuklyóját tartotta, az angol Policemen mintájára, míg a harmadik, látszólag fiatal tiszt, a gallérjánál ragadta meg, mialatt jobb kezében revolvért tartott. A fogoly holt halavány volt, de ugylátszik el volt készülve mindeyre, Minszk-ben azután hallottam úgy két óra táján éjfélután, hogy az illető az ugynevezett „zsidó szövetség“ egy felelmetes tagja volt, aki Alexandrow-n keresztül Berlinből érkezve szerencsésen ájtott a határon, de a nyomában levő csendőröknek itt mégis a kezei közé került.

Minszk-ig egyedül voltam a vasuti fülkében, de itt egy előkelő, és nyugati műveltséggel bíró egészen fiatal tiszt szegődött hozzám, ki végig élte Port-Arthur védelmét és kapitulációját. Sok más fölötté érdekes közleményein kívül, melyeket térszűke miatt kénytelen vagyok mellőzni, oda nyilatkozott, hogy habár Stössel tábornok sok hibát követett is el, de mindennemű megbecstelítő cselekedettől, vagy éppen árulástól teljesen távol áll.

Ezen élénk, életvidám felette kedves tiszt társaságában, ki szabadságon lévén, Pétervárott lakó szüleihez utazott, kellemesen társalogni elváltuk Baranovicsi állomást, hol ő Pétervár felé indulva váratlanul kiszállott, midőn a reggeli nap jó ideje már a látóhatár fölé emelkedett. Körülbelül egy órára ezután a kényelmesen kocogó „Pocstovi“ Zamierjébe hozott, mely 42 óra hosszúságú vasuti utazásomnak végállomása volt,

terraszszerűen emelkedik, a mi a város több pontjának festői fekvést biztosít. Az aránylag szűk területre szorított város a házaknak tömör halmazából áll. Ezek a házak majd mind emeletesek, de a földszint és az emelet között arányosságot ne keressünk. A földtől mintegy másfél méternyi magasságban szabálytalanul vágott kis ablakokat látunk a falakon, s az emeletnyi magas falak legfelső részén, majdnem ott, a hol már a lapos tetőzet kezdődik, szintén néhány apró ablak kandikál ki az utcára, vagy a szűk udvarra.

A házak udvarának közepén ól, tyúkretrec, istálló díszleg, a szemét és hulladék pedig szanaszét hever az udvaron. A városnak mindössze három szélesebb, némiképp rendezett utcája van, ezeken kívül sikátorok és zsákutcák szelik át keresztül kasul a házsorokat. A templomokon és az alább említendő német telepen kívül nincs sehol egyetlen egy pont sem, melyen szemünk a meglepégedés jól eső érzésével pihenhetne meg.

Nyugtalan tekintetünk minduntalan a város mögött terjeszkedő tengerre siklik át, melynek kék tükrében locsogva fűrésztik fehér taréjukat az egymásra torló hullámok.

Bevégezvén körzemlénket a széles terraszon, visszatértünk a templomba, a honnét az

s egy másik óra alatt egy végtelenül szánalmas zsidófogat irgalmatlan dőcögése után Nieszwiez-be, utazásom végpontjára értem. V. V.

Nyitrovölgyi r. k. tanítók egyesülete.

E nagy hiányt pótló egyesülethez annak alakulásakor nagy remények fűződtek; úgy a papság, mint a tanítóság örömmel és lelkesedéssel csatlakozott az egyesülethez, azon hiszemben, hogy a tanító úr a papsággal egyetértve az új idők hívó szavát megértik és abban ösztökélve lesznek, hogy a Nyitrovölgy r. k. népoktatás ügye a kor színvonalára emeltessek és általa a tanítók erkölcsi és anyagi javain javíttassék. Azonban ezt az egyesületet is — ugylátszik — ugyanazon sors érte, mint — fájdalom — sok más humanus és kulturális egyesületeket is hazánkban, a melyek szintén nagy lelkesedéssel alakultak, de a közöny és részvétlenség dermesztő homályában rövid pályafutás után nyomtalanul eltűntek. A nyitrovölgyi r. k. tanítók egyesülete csak három év óta áll fenn és a papság, de különösen a tanítóság közönye és részvétlensége folytán már is ugylátszik sírja szélén áll. Ezt bizonyítja azon körülmény, hogy a júniusban és most szept. 15-én Kis-Bélicen a fürdő nagytermében tartott gyűlésekre úgy a papság, mint a tanítóságból alig jött valaki.

A tanító úrban — tisztelet a csekély kivételnek — nem igen van kedv arra, hogy a gyűlésre dolgozatokat készítsenek és azokat a gyűlésen felolvassák. Így az ez évi június hóban tartott gyűlésre egyetlen egy tanító sem jelentkezett, hogy a néptanügy valamely tárgyáról felolvasást v. szabad előadást tartson. Pedig a tanítói gyűlésen mennyi mindenféle fontos ügyet kellene meghányi-vetni, hogy a mi r. k. népiskoláink nemcsak hogy el ne maradjanak, de minden tekintetben minta-iskolák legyenek. Abból, hogy néptanítóink az egyesületben nem igen akarnak dolgozni, legkevésbé se lehet azok szellemi szegénységére következtetni! Vannak köztük szakavatott pedagógusok, a kikre népoktatásunk igazán büszke lehet, csak a nagy szünidő alatt a boldog semmittevés átkos karjaiból tudnának szabadulni!

A szept. 15-én tartott gyűlésen új tisztikart is kellett volna megválasztani, és a tagsági díjakat lefizetni. Azonban a jelen voltak úgy határoztak, hogy mivel az egyesület iránt a részvétlenség általános, s ha az érdeklődést az egyesület iránt nem sikerül felébreszteni, felesleges az új tisztviselők választása és a tagdíjak befizetése, mert így az egyesület ügyis rövid idő alatt ki

egész társaság a német telepre rándult át. Európai emberre nézve ez a telep Jaffának egyik legnagyobb nevezetessége. A telepen württembergi származású emberek laknak, a kik itt és Palaestinának más helyein is egészen különálló vallási társulatot alkotnak. Alapítójuk egy Hoffmann nevű evangélikus lelkész volt, a ki a Württembergben még a múlt század 60-as éveiben keletkezett vallási mozgalom élére állva, hiveit Palaestinába költöztette és ott több helyen megtelepítette.

A mozgalom célja volt egyesíteni a protestánsokat a katolikusokkal és a hívő zsidókkal, egy vallási szervezetté, mely az Isten országát képezné e földön. E végből félre kell tenni mindazt, a mi a különböző vallások hiveit egymástól elválasztja és csak azt szabad megtartani, a mit a zsidóság és a keresztény vallások hivei közösen hisznek. Ez pedig az ószövetségi próféták irataiban van meg, tehát ezek szolgáltatathatják az alapot a közös vallási szervezet megalkotásához.

A lehetetlen terv kivételét az alapító Palaestinában kísérlette meg. Itt kellett volna a vallási társaságnak az »Isten országá«-nak legelőször elterjednie, s innét kellett volna megindulnia európai hódító útjára.

fog mulni. Azért a választást és a tagdíjak lefizetését a jövő évi tavaszi május hó elején tartandó gyűlésre halasztotta.

A választás megejtése helyett a jelen voltak meghallgatták Lahvicska József egyleti tagnak »Mi a tanító teendője a nemzetiségi mozgalmakkal szemben«, és Bednárík Józsefnek »A tanítók kötelességei a hitel és fogyasztási szövetkezetek terjesztése ügyében« című kitűnő dolgozatait és a jelen voltak egyhangulag elhatározták, hogy mindegyik dolgozatot az egyesületi pénztárból 20—20 koronával honorálják. A gyűlésen a sok közül részt vettek: Bednárík József, Kolos Károly, Kuzma Pál, Jakubovich Irma, Lahvicska József, Paska István, Regeci Géza, Rác Erzi, Ruiszl József, Strba Ignác, Vollman Ferenc, Wohland Ignác, Zinkay Anna, és Zsaszula Mihály.

Törvényszéki csarnok.

Deák János pörének tárgyalása.

Az 1905. január 26-ikán megejtett galgóczi választás epilogusát, Deák Jánosnak dr. Pongrácz Géza küldöttségi elnök ellen indított pörét f. hó 18-án tárgyalta a nyitrai kir. törvényszék, mely ez alkalommal a következőképp alakult meg. Elnök: Miklóssy Artur, szavazó bírák Krémer Géza és dr. Roth Kornél. Az ügyészség képviselőjében dr. Lopussny Ottó jelent meg. Deák ügyvédje dr. Bródy Ernő, orsz. képviselő volt, míg Pongráczot dr. Sztranzsky Izor védelmezte.

Az érdekes per iránt, melynek előzményeit lapunk más helyen kimerítően ismertettük, nemcsak Nyitrán, hanem a vidéken is nagy volt az érdeklődés, úgy hogy a közönség a tárgyalási termet teljesen megtöltötte.

A tárgyalás során a figyelem főképp a vádlottnak és mindkét fél tanuinak a vallomására irányult.

A vádlott dr. Pongrácz Géza előadva a dolgot, az elnök azon kérdésére, hogy mikor rendezte el Deák kivézetését és letartóztatását, azt feleli, hogy akkor midőn Deák e szavakat kiáltotta feleje: En önt pellengerre állítom.

E. Mi indította önt a letartóztatásra? P. Parancsomnak nem teljesítése (t. i. hogy Deák az első figyelmeztetés után ki nem ment) Deáknak veszedelmes magatartása és az is, hogy Hönig kosztolányi plebános a helyiség előszobájában a népet a zsidó hitfelekezet ellen izgatta. Féltém attól is, hogy Deák a választást meghiusítja.

E. Hogyan gondolhatta ön, hogy Deák a választást meghiusíthatja?

P. Izgatott magatartásából következtettem ezt, különben is tekintélyemet akartam védelmezni.

Folytatólagosan az elnök kérdéseire kapcsán előadja a terhelt, hogy a választási törvény 154. §-a alapján járt el és úgy vélte, hogy jogosan jár el, mert ő akkor választási elnök volt.

Mondanunk sem kell, hogy az egész terv dugába dőlt, de azért a szekta a mai napig létezik és mintegy 1200 tagot számlál. Tagjai »templomosok«-nak, vagy »Jeruzsálem barátai«-nak nevezik magukat, és Jaffán kívül Haifa, Sarona és Jeruzsálemben vannak telepeik.

Ezek a telepeken magas fokú kulturárv találkozunk. A jaffai telep barátságos kinézésű európai házaival, gondosan művelt kertjeivel gyönyörű oázist képez a keleti sivárságban bővelkedő város közepén. Sétát tettünk a Hotel du Parc kertjében, melyet szintén a templomosok gondoznak, és nem győztünk eléggé gyönyörködni a narancsültetvények, kaktuszok, pálmák, a szebbnél-szebb virágok változatos sokaságában. Üdezőld pázsítmező, díszfák szegélyezték sétautunkat, kellemes virágillat terjengett szerte szét a tágas kert fái és babérbokrai között. A telepnek két, mintaszerűen berendezett népiskolája és egy zarándokháza is van.

A Hotel du Parc étkező termeiben saaroni borral erősítettük meg magunkat, melyet a »templomos« vendéglős aránylag olcsón mér. Egy félliter palack egy frankba kerül, de ez a bor zamatra és erőre nézve bátran versenyez a legjobb európai borok bármely fajtájával.

Alig vette észre az arabs lakosság, hogy

E. Ez új dolog, a kihallgatási jegyzőkönyvben az ön választási elnökségéről nincsen szó.

Ervnst Sándor orsz. képviselő elmondotta Deák szabadon bocsátásának körülményeit, azután felemlítette, hogy a Pongrácz elnöklelte alatt működött küldöttségül egy község reggeli 10 órától esti 6 óráig szavazott, továbbá hogy 53 néppárti szavazatot utasított vissza.

Dr. Tóth Károly előadta, hogy Deák ha inzultálni akarta volna is az elnököt, egy könnyen hozzá nem ferhetett volna, és felemlítette, hogy Pongrácz őt is (dr. Tóthot) *kivezetéssel* fenyegette meg.

Bilek Rezső vallja, hogy Deák magatartása nem volt fenyegető, a választási helyiségben a szabadelvű párt emberei szabadon sétálhattak. — *Fermes* József csendőr elmondja, hogy Deák a letartóztatáskor nem fejtett ki ellenszégülést.

Elnök: Olyan volt-e Deák magatartása, hogy attól meglehetett ijedni?

Csendőr: Az elnök úr (Pongrácz) megjíedt. (Derűtség).

Elnök: Az őrszobában Deákot megmozdították. Mit találtak nála?

Csendőr: Szivartárcát. (Derűtség).

Hönig Ferenc kosztolányi plebanos körülményesen előadja, hogy Pongrácz őt is le akarta tartóztatni.

Sándorffy Nándor, mindenben megerősíti Hönig vallomását.

Fodor József volt választási elnök elbeszeli, hogy Pongrácz a letartóztatás okául a következőket jelentette neki: Deák gorombáskodott, nem akart távozni, ellenszégült és a magatartása fenyegető volt.

E. Arról, hogy Deák magatartása fenyegető volt, a választási jegyzőkönyvben nincsen szó.

Fridoczky Timót galgóczi főbíró elmondja, hogy Pongrácz őt csendőrkért küldötte, a végből, hogy Deákot kivezetesse, akkor tehát Pongrácz a letartóztatást még nem említette.

E. Történt-e tehát az alatt, míg főbíró úr a csendőrkért ment, olyasmi, a mi Pongráczot arra indította volna, hogy ne csak a kivezetetést, hanem a letartóztatást is rendelje el?

Tanu: Nem tud felelni. Egyebekre nézve tanuskodik arról, hogy Pongrácz Hönig Ferencet letartóztatással fenyegette.

Delután 1/3-kor folytatták a tárgyalást. A delutáni tanuk emlékeznek e kifejezésre „*pellengérré fogom állítani*”, de a többi szavakról nem tudnak semmit. *Kohn* Samu „*azt hiszi*, hogy Deák bántalmazta volna Dr. Pongráczot” — pedig köztük asztal volt. *Grau* Samu szerint Deák „*duhajkoskodva*” beszélt; Dr. Pongrácz Deák tele ment, — amiből látszik, hogy nem ijedt meg. *Szatmári* Lipót szerint Dr. Pongrácz azért ment Deák felé, mert megjíedt. *Schultz* Vilmos szerint Deák „magasabb hangon” beszélt. *Dr. Skarnitzel* Gyula szerint az elnök Deákot fenyegető szavai (pellengérré állítom?) és magatartása miatt tartóztatta le. *Szivós* Gyula azon kérdésre, hogy inzultálhatta volna e Deák Pongráczot, választ adni nem tud. Érdekesség szempontjából megemlítendő, hogy több tanu szerint azért nem fogatta

a Hotelben időzünk, nyomban egy sereg gyereket és koldust küldött a nyakunkra. A tulajdonos bezárta a hotel kapuját, de ez mit sem használt. Átmásztak a kerítésen és ellepték a szálló éttermeinek ablakait. Igen jellemzi e népkiohthatatlan pénzsomját az, hogy midőn többen a zarándokok közül igen jó húst és izletes fehér kényeret adtak a baksisért rimánkódó gyerekeknek, ezek az adományt felháborító cinizmussal az utca porába dobták.

A mi nem pénz, az nem baksis, az éppen azért a keleti embernek nem kell.

De ha még oly nagy ennek a népnek a koldulási hajlama és ha még úgy tülekedik is a baksisért, azért még sem lehet a keleti kéregetőket a cigányokhoz hasonlítani, a kik lerázhatatlanul tolakodók, de sőt még az olaszokhoz sem, a kik koldulás közben vakmerően erőszakosak és gorombák.

Keleten a baksis-kérőt egy nyomatékos „*mafisch*” (semmi sincs) szóval elnémíthatjuk, s ha ez nem használna, botunknak, vagy esernyőnknek egyszerű felemelésével elűzhetjük.

Ott senki sem mer ellenszégülni az idegennek, a ki a keleten úr, míg a benszülött nem egyéb, mint rabszolga.

Adieu.

el rendőrral Deák Jánost, mert a rendőrök *részegek* voltak, és a bizottság egyes tagjai Pongrácz háta mögé álltak, mert megakarták védelmezni. A tanuk vallomásaiból nem volt kivehető, hogy Deák magatartása veszélyes lett volna, megesketésüket nem kívánta senki.

Szünet után Dr. Bródy beszélt, szépen folyékonyan deklamál és érveit ügyesen tudja csoportosítani. Nem szeret vádaskodni, de egyéni érzelmeit visszafojtja, midőn a szabadság megsértéséről van szó. Idéz a Corpus Jurisból, a bűnvádi perrendtartásból kimutatja, mily nagy vétség mást szabadságától megfosztani és a Curiai bírásokról szóló törvényekből kimutatja, hogy Pongráczra a fegyveres erő nem volt átruházva, és nem volt szükség Deákot elfogatni. A választási actus zavarva nem volt, legvégső esetben egyszerű kivezetés segíthetett volna. Éles szavakkal elítéli Deák megmozdítását. A „pellengérré állítás” nem oly fenyegető, mely meghiusítaná a választást. Igen szép volt az a passzus, amikor Tarnóczy „gaz korszakáról” és annak bűneiről beszélt. Oly remek volt e szónoklat, hogy szinte megeljezték volna, — ha szabad lett volna.

Dr. Sztránszky Szidort úgy ismerjük, hogy az ellenzék ügyét mindig védte, multkor azonban már „*elvei*” fontartása mellett” szálló igen túl ment. Deák magatartását „veszélyes fenyegetés”-nek minősíti. A *paspartoukra* nézve azt mondja, hogy nem jogosítják föl a bizalmi férfiut belépni a szavazó helyiségbe. Hogy „Dr. Pongrácz eljárását mindenben helyesli”, mert hogy esetleg Deák hivatelt toborozva beakart volna törni a választói helyiségbe — és azért Pongrácz csak a választás befejezését biztosította. A választás rendben ment, mert nem is volt petició. Beszéde a hallgatóságra kinos benyomást gyakorolt.

Érvelését vizonválaszában Dr. Bródy összemorzsolta. Dr. Sztránszky felel, de nem leljük meg beszédjében azt a híres fiskálist. — 1/4 órai tanácskozás után kihirdették az ítéletet, melyben Dr. Pongrácz Gézát felmentik, és Deák Jánost a költségek fizetésében elmarasztalják. A jelenlevő hallgatóság nagy csendben hallgatta az ítéletet, ezután Dr. Bródy Deák nevében bejelentette, hogy a kir. táblához föllebbez.

Beavatott értesülések.

Egy helybeli újság erősen, de annál alaptalanabban támadja Nyitra város tanácsát, s különösen Juhász Sándort, mint t. tanácsnokot és közbirtokossági felügyelőt.

A támadás azon részéről, a mely dr. Thuróczy Károlynak, a nyitra-alvárosi közbirtokosság elnöki állásából történt kimaradását indokolja, — mult heti számunkban már leszedtük a valóság mezt; mert mindezekről személyes tudomásunk volt, — s csak azzal egészíthetjük ki, miszerint Mérey Lajosnak elnökké történt megválasztása nem dr. Thuróczynek mellözését jelentette, hanem egyes közbirtokosok Juhász Sándor tudta és hozzájárulása nélkül, dr. Thuróczy nehéz betegsége való tekintetből, új elnök választását tartották szükségesnek.

Közmegnyugvás érdekében utána jártunk a támadás azon részének is, a mely a „*minden elszámolás, részletezés nélkül, blindre*” történt 7500 koronának kiutalására vonatkozik.

Átkutattuk a városi irattár poros aktáit, hogy a város adófizető polgárainak a tiszta tényállást feltárva, mindenkit meggyőzhessünk.

Álljanak itt a nyitra-alvárosi közbirtokosság részére a város tanácsa által kiutalt 7000 korona eredetét tárgyaló ügyiratokból vett következő szemelvények:

Nyitra város birtokrendezése a város, mint erkölcsi testület felperessége alatt indult meg, s így a város volt köteles a tagosítás költségeinek előlegezéséről gondoskodni.

A város azonban, ily nagyobb összeget igénylő kiadásokra pénzalappal rem rendelkezve, ezen célra minden beleegyezés nélkül felhasználta a nyitra-alvárosi közbirtokosságnak (helyesebben erdőbirtokosságnak) — azon időben a város pénztára által kezelt — jövedelmeit. A tagosítás céljaira igénybe vett ezen összeg, a város képviselőtestülete által 1894-ben kiküldött szakbizottság által 6451 frt. 94 kr.-ban lett megállapítva.

Ezen megállapítás, a város tanácsának javaslatához képest, a város képviselőtestületének 1895. évi december hó 4-én tartott közgyűlésében 214. sz. alatt elfogadtatott, utasítván a városi pénztár, „*miszerint ezen az érdekelt földbirtokosok által 1896. évtől kezdve 4 egymásutáni éven át és kamat nélkül, 4 egyenlő részletben fize-*

tendő tagosítási költségeket a kiadott egyéneknél kimutatás szerint hajtsa be, a behajtott összegeket tagosítási költségek címén mint külön alapot gyűmölésözöleg kezelje és azt a nyitra-alvárosi közbirtokosság választmányával érről-évre szabályszerűen számolja el.“

Előre kellett volna bocsájtanunk, hogy a nyitra-alvárosi közbirtokosság vagyonának kezelését 1894. évi január hó 1-től a városi pénztári kezelés alól kivonta és azt ezen idő óta saját kebeléből választott tisztikar és választmány által intézteti. Nagyon természetes, hogy az így külön felelősséggel tartozó intézők, a közbirtokosság fenti közgyűlési határozattal megállapított és folyósított követelését gyakran és erőlyesen sürgették; de miként az eredmény mutatta eredménytelenül.

A közbirtokosság vagyon kezelésének különválása után a tagosítás egészen befejeztetvén, a tagosító mérnök szerződészerű követelésének még kijáró részét követelte a város; de mivel a tagosítási költség térítvények be nem szedettek, megfelelő pénzalap hiányában a város tanácsa javaslatot sem tehetett ezen követelés kiegyenlítésére. Erre a tagosító mérnök a várost beperelte és a város bíróság lett kötelezve ezen kötelezettség kielégítésére. A tanács egy végrehajtási eljárás elkerülésének a hatása alatt előterjesztést tett a városi közgyűlésnek, hogy ezen követelés a városi szegény és ápolda alapokból vett előlegekből nyerjen kielégítést; mit a képviselőtestület el is rendelt.

Igy már most a város saját érdekében is szükségesnek találta végre a tagosítási költségeknek, az érdekelt birtokosoktól való beszedését, a mi a megválasztott új városi ügyésznek Riszner Károlynak beavatkozása folytán meg is indult, úgy hogy 1905. év végeig annyi folyt be, hogy a városi szegény és ápolda alapok követeléseit teljes kielégítést nyertek.

Végre tíz év múlva rá kellett volna kerülni az 1895. évi december 4-én 214. szám alatt hozott képviselő testületi határozat foganatosításának; — mivel pedig a befolyt összegekből még rendelkezésre álló közel 8000 koronának kifizetésével a város késedelmeskedett, Juhász Sándor úgy is mint a nyitraalvárosi közbirtokosság felügyelője több ízben és jogosan sürgette a városi tanácsot, hogy addig is míg az egész tagosítási költség térítvény befolyik, utasítsa a városi pénztárt, miszerint a 214/1895. közgy. határozat értelmében a rendelkezésre álló összeget a közbirtokosság pénztárának fizesse ki.

Ez meg is történt, dacára annak, hogy némely oldalról minden lehetőt elkövettek, hogy ezen összeg kifizetése megakasztassék.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hir. Pfeiffer Miklós, egyetemi hittanhallgató Freiburgban (Schwiz), Lóskay Gábor, tábornok volt nyitrai dandárparancsnok mostoha fia, felvetetett a nyitraegyházmegyei növendékek közé. Ő exciája a püspör úr megengedte, hogy új növendéke tanulmányait tovább is folytathassa a freiburgi egyetemen. Fialat barátunkat, ki lelke mély meggyőződésével szánta el magát az egyházi pályára, és fiatal kora dacára e téren máris széleskörű ismereteket szerzett, igaz testvéri szeretettel üdvözöljük. — Misz Rezső trencsényi plebanos és kerületi titkár kinevezetett a trencsényi Vágon inneni kerület helyettes alesperesévé és tanfelügyelőjévé. — Sztolárik István viszkói káplán megkapta a vallásalap kegyuraságához tartozó lizsai plebániát. — Horváth Gyula kápláni minőségben áthelyeztetett Liszáról Viszkára.

Eljegyzés. Cseffalvay Lehel, a 71. cs. és kir. gyalog-ezredbeli hadnagy Nagyszombatban, szept. 16-án jegyet váltott Zsámbokréthy Germán kisasszonnyal, Zsámbokréthy Pál, trencsényi-iztebniki földbirtokos kedves leányával. — Zeleznyák Ignác, gyetvai birtokos jegyet váltott Komzsis Szidónia gyetvai állami tanítónővel, Komzsis János volt nyitrai lakos leányával.

Esküvő. Ifj. Thuróczy Károly, nyitrai tb. főszolgabíró, Thuróczy Vilmos v. b. t. tanácsos, volt nyitrai főispán fia, ma szept. 22-ikén vezette oltárhoz Cabajou Szirányi Irma kisasszonyt, Szirányi Géza, cabaji birtokos kedves leányát. Az esketési szertartást dr. Batthyány Vilmos gróf, nyitrai püspök-coadjutor ur ömeltósága végezte.

Kitüntetett honvédhadnagy.

A júniusi révutcai tüzeset alkalmával történt, hogy egy 90 éves, 6 év óta betegen fekvő asszony lakásában feküdt, fölkelni s így menekülni nem bírt, s a biztos tűzhalálnak nézett eléje. A borzasztó füstben és lángokban a mentés szinte lehetetlen volt, próbálták a szegény beteget többen kimenteni, de mihelyt az udvar közepére értek, a borzasztó füst miatt visszafordulni voltak kénytelenek. Ezt látva a helybeli honvédezzred derék hadnagya *Kossaczký László*, nem törődve a veszedelemmel, bátran áttört a lángok között, a fojtó füstben behatolt az öreg asszonyka lakásába, hátára vette és szerencsésen kiszabadította. Mentés közben a derék életmentőnek cipője és ruhája több helyen elégett. Ezen hőstettéért ő Felsége a „*Signum laudis*“ érdemjellel tüntette ki, és ezt az aranyérmét a hét folyamán f. hó 18-án adta át és tüzte mellére *Czech József* dandárparancsnok, kinek beszédét *Váray Károly* alezredes tót nyelven tolmácsolta a legénységnek. Ezután az egész ezred tisztelete jeleül elvonult az életmentő hadnagy előtt.

Áthelyezés. Hegedűs Ede, cs. és kir. huszár-örnagya, a Sepsiszentgyörgyi állami mén-telep parancsnoka, ki azelőtt hason minőségben Nyitrán is működött, Pápára lön áthelyezve.

Kinevezés. *Ponoczký Endre*, miavai al-járásbíró Rétságra járásbíróvá, *Zelenka Ottó*, ráckevei járásbírosági jegyző trencseni törvényszékhez albiróvá, *Pázmány Aurél* ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztizt nevezetett ki Zomborról.

Az új pénzügyigazgatónál. Győr-bíró Samu kir. tanácsosnál kedden tisztelgett a pénzügyigazgatóság tisztikara *Orei Géza* p. ü. igazgató-helyettes lelkes beszédében üdvözölte az új főnököt és a tisztikart jóindulatába ajánlotta. Győr-bíró úr melegen megköszönte az urak megjelenését, hangsúlyozta a kollegialis viszony ápolását, a tisztikart kitartó munkásságra, az alkotmányhoz való hazafias ragaszkodásra serkentette, s végül Isten áldását kérte kölcsönös működésükre.

Erkölcsei elégtétel. Dr. *Bezák István* a május havában inzultált felső leányiskolai igazgató f. hó 17-én a kir. járásbíroság előtt megkapta az elégtételt; a tárgyalás délelőtt és délután tartott, Dr. *Bezák védője* Dr. *Klobusiczky Károly*, *Halmi Andor* védője Dr. *Halasi Lipót* volt. A járásbíroság *Halmi Andort* 5 napi fogházra és 40 korona mellékbüntetésre ítélte. *Halmi fellebbézet.*

Halálozás. Szikcsák Ede, szenici gyógyszerész elele 58 évében ugyanott elhunyt.

A nyitrai szabadelvű kör, nem lévén már husos fazék, f. hó 29-én tartandó közgyűlésén ki fogja mondani végleges feloszlását. Los mismos perros mas otros collares.

Városi közgyűlés. Nyitraváros képviselőtestületének f. hó 18-án tartott ülésében az elnöklő polgármester bejelentette, hogy dr. *Rudnay Sándor* t. tanácselnöknek lemondása folytán, a tanácselnöki állás újra betöltendő, s ehhez képest a választás kitűzése iránt az alispánhoz megkeresést intéz. Ugyanekkor sorra kerül az aljegyzői állás végleges betöltése. — A helybeli főgymnasium tanárainak fizetés-rendezése ügyében a közoktatásügyi kormányhatalmal megbeszélések folytak, melyeknek az az eredménye, hogy a kultusz-miniszter csak két fentartóval, a püspökkel és a piarista renddel hajlandó tárgyalni. Ennélfogva a városnak a fentartói jogról le kellene mondania. A miniszter ezenkívül a várostól a gymnasium számára anyagi támogatást kér. A közgyűlés a régóta húzódtó ügyet véleményadás végett a pénzügyi és tanügyi bizottságokhoz utasította. — A „*Hazai bank*“ részvénytársaságnak a város az észak-nyugati vasutttal kötött szerencsétlen szerződésből és az ezzel kapcsolatos vesztett pörből kifolyólag 142,800 koronát volt kénytelen fizetni. Ennek ellenértékéül a város 100,000 korona névértékű, de a valóságban csak mintegy 30,000 koronát érő társrészvényt kapott. *Pompás üzlet!* — *Kaesmann C. Frigyesnek*, a ki Nyitrán burgonyaszórp gyárat szándékozik létesíteni, a képviselőtestület hajlandó 10 évre vám- és adómentességet engedélyezni.

Járási számvevők. A m. kir. pénzügy-ministerium *Sándor Ambrust* a galgóci, *Szita Lászlót* a nyitrai, *Simonek Vencelt* a póstyéni, *Kenézy Zoltánt* a vágújhelyi, *Oterhalik Dezsőt* a privigyei, *Blaskó Lajost* a szenici, *Kenessy Árpádot* a zsámbokréthyi, *Domokos Istvánt* a szakolcai, *Varsányi Leót* a vágallyei, *Káldor Arnódot* a nagytapolcsányi, *Halmos Jánost* a miavai és *Turchányi Istvánt* az érsekújvári járás számvevőjévé, még pedig az első tizet számellenőri, a két utolsót számtisztizti minőségben nevezte ki. Ez alkalommal a nyitrai p. ü. igazgatóság mellé rendelt számvevősegnél *Ilvai Károly* p. ü. számtisztizt is — állomáshelyén való meghagyása mellett — számellenőrré nevezetett ki.

Velcsey József †

A nyitramegyei gazdasági egyesület titkára f. hó 21-én este 7 órakor elele 31-ik évében meghalt. A boldogult a nyitrai társadalom kedvelt tagja volt; szinte megdöbbentő volt, mikor az a erős, szép fiatal ember másfél év előtt rohamosan kezdett fogyni, több ízben operálták, a gyomra alatt kivágták a folyton megújuló kelest, de az életnek megmenteni nem lehetett. Halála előtt fölvetta a betegek szentségeit, és az Istennel kibékülve lehelte ki lelkét. — *Beke poraira!*

A Nyitrai Önk. Tűzoltó-Egylet,

szeptember 30-ikán délelőtt 10 órakor tartja a nyitrai városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést. Tárgysorozat: 1. Megnyitó. 2. Dr. *Rudnay Sándor* a testület elnökségéről való lemondása. 3. *Turchányi Ödön* vármegyei alispán megválasztása az egylet elnökévé. 4. Két szakaszparancsnok megválasztása. 5. *Netáni indítványok*. *Turchányi Ödön*, nyitravmegye alispánjának a testület elnökévé történt megválasztása és ünnepélyes beiktatása alkalmából tartandó ünnepségek sorrendje: 1. Reggel 6 órakor zenés „Ébresztő“. 2. Délelőtt 9 órakor a 32-ik zászlószentelési évforduló alkalmából isteni tisztelet a kegyesrendiek templomában. 3. Felvonulás a városháza nagytermében tartandó rendkívüli közgyűlésre. 4. *Turchányi Ödön* alispán küldöttség útján való meghívása. 5. Az elnök üdvözlése. Tartja *Deák József*.

A pozsonyi katonai zenekar a hét folyamán városunkba idözött, és program szerint hol a sátorbátorban, hol pedig a városháza előtt hangversenyzett. Az esős idő nem kedvezett a hangversenyeknek és csak kevesen élvezhették a szebbnél szebb darabokat.

Ki a hamisító? — E cím alatt az „*Ellenőr*“ a következőket írja:

„Mult héten azt irtuk, hogy a városi közbirtokosság közgyűlésére meghívókat nem bocsátottak ki, a közgyűlésről az elnöknek tudomása nem volt, és hogy őt csak a közgyűlés után értesítették, hogy ő már nem elnök, mert helyébe *Juhász Sándor* indítványára *Mérey Lajos* választották meg. A cikk nagy feltűnést keltett“ ...

Hát persze hogy keltett, mert minden sora valótlan. Az „*Ellenőr*“ azonban akkor még azt is irta, hogy „titkos közgyűlést tartottak“, de mióta ráolvastuk, hogy a közgyűlési meghívó a „*Nyitramegyei Szemle*“ tehát a város legelterjedtebb lapjának jun. 17. számában egész terjedelmében megjelent; már elejti a „titkos közgyűlés“ különben is képtelen vádját, de csökönnyösen ragaszkodik ahoz, hogy *külön meghívókat nem bocsátottak ki*. *Huszár István* ur szíveségből megneztük ennek üzleti könyveit, és ott jun. elején találtuk elkönyvelve, hogy a közbirtokosság összesen 300, mondó háromszáz, közgyűlési meghívót nyomtatott, melyeket szét is küldöttek. Mint-hogy az „*Ellenőr*“ elégtételt kér tőlünk azért, mert mi előbbi állításait „szelíden fillentésnek“ neveztük hát megadjuk neki ezenel:

Kezünkbe került ugyanis dr. *Thuróczy Károly* urnak *Juhász Sándor* urhoz *Nyitra-Ivankáról* 1906. szept. hó 21-én tehát tegnap kelt hosszabb nyilatkozata, melyből szóról szóra (minthogy a többi bennünket nem érdekel) idézzük a következőket:

„*Én a közgyűlés egybehívására a közbirtokossági felügyelő urat* (t. i. *Juhász Sándor* urat Szerk.) *felkértem és erre vonatkozó üzenetemet fiam adta át*“.

(aláírva:) *Dr. Thuróczy Károly.*

Azt hisszük, hogy meg van elégedve az elégtétellel. Ebből egyúttal megfejtheti az önmaga által feladott kérdést, hogy „*ki a hamisító?*“

Kubinyi Endre úr felkért annak kijelentésére, hogy *Dr. Thuróczy Károlynak* az elnökségből való kibuktatásánál *Juhász Sándornak*

nemcsak hogy semmi része nem volt, sőt rossz néven vette a *Thuróczy* elleni mozgalmat és ő maga is 10 szavazatával *Dr. Thuróczyra* szavazott.

A nyitrai izr. népkönyha. 1905-1906. évről szóló jelentése megjelent; a népkönyha a felebaráti szeretetet nov. 1-étől március 27-ig gyakorolta, és ez idő alatt kiosztott 14,186 ebédet, és pedig 5428 adagot iskolás gyermekeknek, és 7682 adagot keresetképtelen aggoknak, ebből 13110 ebédet osztottak szét ingyen, 1076-ot 20 fillérré. Az egylet élén *Kohn Rezsóné* úrnő áll, tiszteletbeli elnöke özv. *Verő Dávidné*, kik mellett a tisztikar és választmány működik. Az egylet 18 éve áll fenn, alapítványainak összege 9350 kor. Adományokból befolyt 1941 kor. 50 fillér, templomi adományokból 201 kor. 36 fillér. Adakoztak többen természetbeni adományokkal (liszt, burgonya, rizs, paszuly, zsír, bor stb.) Az egylet bevétele 4223 kor. 74 fillér, az összegben van több alapítvány. Kiadásai között 2289 kor. 80 fillér ment elelmi szerekre, 156 korona tüzelőanyagra, tiszteletdíjakra 280 s.b. Az egyesület vagyona 22,170 kor. 07 fillér. Szép tulajdonság a koszorú megváltás címen kapott adomány, de ez idén nem szerepel e tétel. Dicséretre méltó a leányok kihazasítása alkalmával adományozni szokott ajándék, a mi követésre méltó a jövőben is. Ily nemesen működő egylet tagjai azon jól eső tudatban élhetnek, hogy a legnemesebb célt szolgálták: a felebaráti szeretetet.

Adomány. *Bende Imre*, *Püspök úr* Ó Exciája a *darázsai* templom orgonájára 200 kor., s az isztebniki tűzkárosultaknak szintén 200 kor. ajándékozott, mely kegyes adományáért lapunk útján is nyilvánosan halás köszönetüket nyilvánítják az illető községek lelkeséje.

Elfeledett szobor. A nyitrai törvényszeki palota előtt felállítandó *Bold. Szűz Mária* szoborra adakozott utolsó közlésünk óta *Rácz István* közigazgatási gyakornok *Nyitrán* 2 koronát, *Egy névtelen Ó-Besztercéről* 2 kor., mely összeget hozzáadva lapunk 1906. szept. 8-iki számában feltüntetett 3081 korona összeghez, a főösszeg lesz 3085 korona. Isten fizesse meg.

Pöstyénfűrdőből jelentik lapunknak f. hó 18-ról: A póstyéni fűrdőbizottság mai ülésében arra való tekintettel, hogy anyagi viszonyai két szintársulat szubvencionálását nem engedik, elhatározta, hogy a színházat ezentúl az egész idény tartamára magyar társulatnak fogja átengedni. — A magyar színészet allandosítására *Fodor dr. orsz. képv. közeg tanácsos* iniciatívaja, akit hazafias igyekezetében *Machovich főzsbíró*, *Lellei jegyző*, valamint a bizottság egyéb tagjai is lelkesen támogatták. — A színházat valószínűleg *Mezei Béla* győri direktor fogja megkapni. — Eddig a póstyéni jelentés: Mi azonban nem hisszük, hogy ez által lendítenének valamit a nemzetközi jellegű fűrdőn. *Mezei Béla* szintársulata nyer ugyan vele, amennyiben eddig csak az utószoborban játszott, midőn már a közönség, tehát a magyar közönség is meggyérült, de nem nyer vele a fűrdő. Mert nem szabad feledni, hogy Pöstyén vendégei 75% idegenek, akiket semmiféle magyarosítás nem fog, mert azok néhány hétre odajönnek, és azután odább állanak.

Kivándorlás. A nagytapolcsányi járásban is szokatlan mérvet kezd ölteni az Amerikába való kivándorlás. Eddig a kivándorlók, vagy a kivándorolni szándékozók száma a járásban állítólag megközelíti a 800-at. Ha ez így megy, ma holnap nem lesz ép kézlábu cselédnek kapható munkás a járásban.

Csendélet Nagysurányban. A mostani folytonos esőzésektől a surányi piac annyira megtelt vízzel, hogy a mult hétfői heti vásárt csak a magasabban fekvő gyalog-járókon lehetett nagynehezen megtartani. A „*hullámozó*“ piac tetején a vásárra nem került libák és kacskák vigan lubickoltak és habogásaikkal vásárra vitt kollégáikat biztatólag maguk közé hívogattak. — Egy zsidó asszony is vett libát, mely egy őrizetlen pillanatot felhasználva nagy gágogással hívogató „*elvársai*“ közé repült. A szegény zsidó asszony, ki már előre örült a meghízandó liba szép majának, önfeláldozóan utána a vízbe s a kacagó vásári közönség biztatásai mellett addig kergette az egész piacon, még meg nem csípte, a mikor is, habár teljesen átazva s fülig sárosan, nagy diadallal vitte ki a kontfensre. — De történt ugyanazon a napon — állítólag — egy tragicusabb eset is. A bolgar kertésznek inasa, ugyanis, vigyázatlanságból a piaci vízbe esett és a habokban nyomtalanul eltűnt. Gözzzivattyúval (!) sikerült ugyan a vizet az árkokba levezetni — írja kedélyes tudósítónk — de kertész-fiú hulláját meg nem találhatták. (Nyilván mert kiuszott belőle. Szerk.)

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara, az érdekeltek tájékoztatása végett ezennel közhírré teszi, hogy az utász-csapatok részére az 1907. évben szükséges anyagok és iparcikkek szállítására vonatkozó hirdetmény a „Budapesti Közlöny“ f. évi szeptember hó 13-iki számában megjelent.

Kutba veszett. Radosnán, mult vasárnap Stepa Ferenc, odaváló gazda a községi búcsú alkalmával kissé többet vett be a jóból és részeges fővel a kutba esett. Másnap halva húzták ki onnan.

CSARNOK

Egy főbenjáró per Nyitravármegyében.

1561—1564.

A családi okmánytárban őrzött okiratok nyomán közli:

Reviczky Bertalan.

(Folytatás.)

17. Nemes Mossóczy Benedek, eskü alatt vallja: „hog azon napon, mell napon Kywrthy Pált meg ewlthek az Patwaroczyak, oda az rethre wythek wolt az thanot, oth lattha az zeghben a sok werth az gyakorba (bokorban); látha azt ys, hog az ftywen wontak. A sok weer nag bewen menth, mint eg tehent elthek volna. Meg az ys megh esmerzet az ftywen, hogh az kezewel, myg meg nem halt volt az ftywet meg flogdostha, mywel kezebe zakadoth; azt ys mongya az thano: azt montha Patwaroczy Myhal: „Noha oth az zekbe eseth le, es oneth wonthak ide, de ith az ny hatarunkon eseth raytha, az mythewl meg kelleth halny es hog az thanonak az Patwaroczyak ys azt monthak ewn magok, hog mykor az gyakorbul kiwonthak Kyurthy Palth, meeg meg nem halt wolt, mert az kezevel wgh wgh kapdosoth az ftywhez; ezt is mongya az thano, hog az kezeth oll igen wagdalthak wolt, mint az ffara, hog royak az rawazt; azt ys mongya az thano, hog az Pathwaroczy porok azt mongyak, hog Bosnyak Ambrus werthe ewketh ra Zekerczewel, hog megewllyek Kywrthy Palth.

18. Nemes Lanthos György Wezkáról, eskü alatt vallja: „hog az mell napon Kywrthy Palth meg ewlthek, az napon hazaba hallot volna gyakor pwska lewest; wely wolt elewzor maas dologra; indul Pathwarocz fele; megys mynd lewnek wolt, ez lewwebe thewlt wolt mayth eg ora, azon kewzbe lattya, hoth Patwaroczon az Pathwaroczyak porosthol meg sereglethek. Indul oda kewzykbe, eleybe jewenek Pathwaroczy Myhal és Pether, thudomant keznek thenny neky, mondwan: im Kywrthy hathalmarol ra jeweth wolt az my rétünketh kazatatny az my hatharunkra, az myenketh; nyky menenk othalmazny, am meg ewlek, az hatharon fekszyk; de minek elewthe ky mentynk, annak elewthe my meg monthuk az my poraynknak, hog im rea megyunk Kywrthy Palra, thudom, hog myndjarast az hozam lew, de mert hog en thy nektek jo uratok woltam, bestyek, azonal meg ewllytek, mert ha azt nem mywelytek én magam megewllek bennetek. Az uthan Bosnyak Ambrus ys hazathol oda jewwe kezykbe, mondwan azt az thanunak: en thudomanth tezek, hog neki, mert en wg menthem csyák mynt attyamffay melle. Ezt halwan Patwaroczy Myhal, mondotha volna ezt wag Bosnyak wag Csongraczky walaki Pathwaroczba lakyk ez may napon oth welem nem wolph volna: „Bestye Kwrwaffy attyaffya legyen.“

Az wthan wgyan ezen thano ezt walla: hog

zent Lewryncz nap elewth walo wasarnapon thalaltha volna elewl Mathytkowyk Blasko newe port Pathwaroczyak, mondwan ez thano az pornak, mynt tyteket ffeyenkent walamynen watthok az warmegybe kywan, mert az the wryathok meg thagathak, hog nem az ew akarattyabol ewlthetek megh Kywrthy Palth. Mond az por, myt hazwd, ha meg annak elewthe harmad napal meghatta wolt, hog meg ellyewk. Mert azt montha, hog walaky meg nem ewly, wgyan azonnal azon halalal meg kell halny hazawal ys.“

19. Providus Gasparovszky György, Zenthkerezthy András jobbágya eskü alatt vallja, van arról tudomása úgy mint az előző tanunak, hogy „az myth az Pathwaroczi por walloth.“

20. Providus Kraythowyth szintén úgy vallott mint az előbbieik.

A nyitramegyei törvényszék ezen ügy elbírálása végett Zerdahelyi András alispán elnöklése, esküdöt ülnökök és sok megyebeli nemes ember jelenlétében 1561. évi sz. Lőrincz vértanu ünnepe utáni kedden (auguszt. 10-ike utáni kedd) ült össze.

Ekkor felemelkedvén helyéről a törvényszék színe előtt Gyarmathy Benedek litheratus, mint a felperesek, Kürthy másképp Pogrányi János, és a megölt Kürthy Pál gyermekei István és Anna ügyvédje, ezek megbizásából és neveikben előadá vádját Patvaróczy Mihály és Péter, valamint sógoruk Bosnyák Ambrus ellen, kik Kürthy Pált 1560. évi sz. Margit szüz és vértanu napja körül, saját területén, midőn Majerszka nevű rétjét kaszáltatá, előre eltökélt szándékkal, rablók módjára, magokkal hozva több jobbágyukat, megtámadták és erőszakot használva, anélkül, hogy okot szolgáltatott volna reá, őt, egy más nemes és harmadik emberrel egyetemben, megölték.

Ezek előadása után a felperesek ügyvédjei, feleik megbizásából, hivatkozva a terhelő tanukra, kérték a törvényszéket, hogy úgy a vádlottak, valamint jobbágyaik, mint Kürthy Pál és két vele lévő ember, szándékos és előre eltökélt gyilkosai fölött, igazságot és ítéletet mondjon.

E közben Pogrányi János, a törvényszék sorompói előtt álló és jelenlévő Patvaróczy Mihályhoz, ügyvédje által oda szólt: „The ewlthed meg az en attyamffayth. Mordal vagy, tholwaj vagy, gylkos vagy, arolo vagy, lopo vagy, nem tyztességbely ember vagy.“ — A tárgyalás menete alatt felállott Korossy Bernát, és Pogrányi János neve és személyében a törvényszék színe előtt Patvaróczy Mihály ellen használt sértő három szóért: „The tholwaj vagy, the arolo vagy, the lopo vagy“, három forint birságot fizetett és ez által a törvényszéknek és sértett felnek elégtételt adott.

(Folyt. köv.)

Telefon.

V. V. Niesvie. Köszönjük a szép leírást. Hanem tény, hogy jobban örültünk volna, ha magyarul kapjuk. Idegen nyelvből mégis csak bajlódná meg átültetni magyarra. — Ha a dynamit és bombák országában válaszungkat megkapta, úgy kétségtelenül az képezte önre nézve a legnagyobb meglepetést, hogy hogyan jutottunk mi a R-1 herceg lóvélpapirosához.

Kiadó lakás! Zoárd-utca 6. sz. alatti házban egy Souterén lakás,

mely 3 szoba, azonnal egy kamra és padlásból áll, kiadó.

Bővebb értesítést ad Huszár J. könyvkereskedő.

365. tü. sz. /3876. kig. sz. /906.

Árlejtési hirdetmény.

Nyitra város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint: a város részére az 1906. évi január hó 1-től kezdve 3 egymásután következő évre szükséges beszerzések, jelesen:

- 1) kovács munkák,
- 2) kerékgyártó munkák,
- 3) nyomtatványok,
- 4) irodai szerek,
- 5) szolgaszemélyzet lábbeli szükséglete

szállításának biztosítására f. 1906. évi szept. hó 29-éig zárt ajánlatok benyújtandók.

A vállalkozók felhivatnak, hogy lepecsételt borítékban foglalt ajánlataikat **1906. szeptember 29-ikén d. e. 9 óráig** a városi tanács iktatóhivatalába (I. em. 9 sz. a.) nyújtsák be.

Közelebbi feltételek iránt bővebb felvilágosítás a városi számvevőnél (I. em. 5 sz. a.) nyerhető.

Nyitrán, 1906. évi szeptember hó 14.

Faschler Ferenc,
polgármester.

40 év óta fennálló szijgyártó üzlet

!! szabad kézből azonnal eladó !!

Bővebbet: KRÉSZ JÓZSEF-nél Nyitrán, Plébánia-utca. 1-3.

Hölgyeknek

gallér, keztyű, ruhadísz, szalag, csipke, cérna és fémgomb, nyakkendő, valamint jól berendezett előnyomtatás stb. stb.

Uraknak

ing-gallér, selyem-nyakkendő, sétabot, bőr-kezttyű, zsebkés, kézelő-gomb, és játékszer-raktárát olcsó árak és pontos kiszolgálás mellett ajánlja

NEUMANN JÓZSEF, NYITRÁN, KALMÁR-UTCA.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Hirdetmény.

A nyitrai állomáson elhelyezett honvédség részére 1907. évi január hó 1-től 1907. évi december hó 31-ig terjedő idő alatt szükséges kenyér és zab biztosítása iránti tárgyalás f. évi október hó 3-dikán délelőtt 10 órakor a nyitrai honvéd laktanyában levő ezred kezelő tisztii iroda helyiségében fog megtartatni, hol is a m. kir. pozsonyi IV. honvéd kerületi parancsnokság által ez ügyben kiadott „Szállítási feltételek füzete” és hirdetmény naponta délelőtt 9—12 óráig betekinthező.

Nyitra, 1906. évi szeptember hó 17-én.
Ezredparancsnokság.

Értesítés

takarékos háziasszonyoknak !!

Alant jegyzett cég egy új fajta első minőségű email-főzőedénynek az egyedárusítását bírja, amelynek tartósságáért annyira szavatol, hogy minden egyes darabot, legyen az fazék, serpenyő, peccsenyesütő, tejfőző, stb. stb., melynek belső máza a főzésnél lepattog vagy leválik.

díjtalanul és minden szó nélkül a bizonyos edényre átcseréli.

Kérünk egy próbát tenni! Kérünk egy próbát tenni!

Neumann Jónás fia

Nyitra, Mária-utca 8. sz.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900. párisi világkiállításon kitüntetve.

Legfinomabb hegyi ojtvány-csemege-szőlőt,

francia fajokban, édes és zamatos.
5 kilós kosarakban gondosan csomagolva minden posta-állomásra mérsékelt áron szállítok, valamint üres szőlőkosarak is nálam beszerezhetők.

Pécs Ede szőlőbirtokos és fűszerkereskedő
NYITRÁN.

Egy jó házból való fiu

tanulónak felvétetik

Sarlay Ádám fűszerkereskedésében
Nyitra, Mária-utca 2.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint **férfiszabó-műhelyét,**

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkát, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Mind hiába a sok hú-hó !

Azért a divatárúkhöz **KNOPF SALAMON** értő közönség csakis

Nyitra, Kalmár-utca 9. szám alatti női és férfi divatárúházában

vásárolhat egyedül a legjutányosabb árakért szép és jó minőségű árukat.

Remek szép női- és férfi ruhaszövetek, kész férfi és gyermek-öltönyök, vásznak, sifonok, ágyneműek, ágyterítők, függönyök, szőnyegek, lőtakarók, stb. nagy választékban.

A legújabb divatú női- és gyermek-kabátok

a legszolidabb **KNOPF SALAMON** árakért csakis

Nyitra, Kalmár-utca 9-ik szám alatti üzletében kaphatók.

Minden cikkben állandó nagy raktár !!

HIRDETMÉNYEK a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” részére jutányos áron felvételnek.

!! Részletfizetésre !!
Órákat úgyszintén ékszereműeket

arany és ezüsthől 3 koronától felfelé való havi részletfizetés ellenében küld mindenkinék a Mendl-féle óraszálító ház, Bécs, IX/1., Porcellangasse 25. Árjegyzéket postabélyeg előre beküldése mellett mindenki kaphat.

Értesítés!

Ezennel közhírré teszem, hogy áruházam harmadik üzletévében — mely 1906 augusztus 1-ével kezdődik — **100,000. — korona** forgalom után a **F. M. K. E., a Tulipánkert-Szövetség nyitrai fiókja, a Nyitrai keresztény Munkásegylet, a Nyitrai keresztény Nőegylet, a Nyitrai izraelita Nőegylet, és a Nyitrai Ingentej egyenkint 40—40 korona forgalmi jutalomban** fog — támogatásképpen — részesülni. Minden további 1000 korona forgalom után pedig, újabb 24 korona kerül felosztásra, úgy hogy pld. 125,000 korona forgalom után, nevezett hat intézményt **egyenkint 140—140, vagyis összesen 840 korona évi segélyben** fogom részesíteni.

A forgalom ellenőrzését a hat egyesület egy-egy bizalmi tagja fogja teljesíteni. A XX. század társadalmi, gazdasági és kulturális evolúciója a nemzeteket oly feladatok elé állítja, melyeket csak akkor fog saját léte és nagysága érdekében sikeresen megoldani, ha a szív és lélek nemes sugallataira hallgatva anyagi áldozatkészséggel fog a gyenge és elhanyagolt osztályok felsegítésére, a kulturális és gazdasági erők istápolására sietni.

A ki tehát ily nézőpontról figyeli meg a világ folyását, az keresse fel teljes bizalommal áruházamat, **ahol az eddigi, tehát fel nem emelt, szigoruan szabott, de határozottan olcsó árak** mellett szeresheti be mindennemű szükségletét.

Tisztelettel kérem Nyitra város és a megye nemesen gondolkodó társadalmát, sziveskedjék cégemet minél nagyobb pártfogásban részesíteni, hogy ezáltal közvetve is és fokozódott mértékben legyen az imént nevezett altruisztikus és hazafias intézmények előmozdítója és támogatója.

Kiváló tisztelettel

Verebély Géza.

Női és uri divat áruház
Nyitra, Vármegye-u. 16.

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Ajánlja minden idényre
dúsan felszerelt kész

férfi-, fiu- és
gyermekruha-
raktárát

ahol szigoruan szabott, de a legjutányosabb áron szolgáltatik ki a tisztelt vevőközönség.

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

906 IV. 1 52.

Szigoruan szabott, de jutányos árák !!

Szigoruan szabott, de jutányos árák !!

FODRÁSZ-ÜZLET ÁTHELYEZÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nyitrán, Tóth Vilmos utca 15. sz. alatt lévő több éve fennálló és jó hírnévnek örvendő, hygienikusan berendezett

F DISZES URI- ÉS NŐI-FODRÁSZ-ÜZLETET

Tóth Vilmos utca 11-ik számú házba (a Főtőzsdével szemben) helyeztem át.

Végzek és raktáron tartok mindennemű e szakmába vágó uri- és női-hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, fru-frukat, egész és fél parókákat, hajfonatokat, minden színben; továbbá női fésülést, haj- és szakállfestést, úgyszintén tyúkszemvágást jutányos áron.

Veszek vágott és kifésült haját. Előfizetéseket üzleten kívül is elfogadok.

Kihullt hajból fonatokat és egyéb hajmunkát legolcsóbban készítek. Vidéki megrendeléseket pontosan, a beküldött minta szerint, lelkiismeretesen utánvét mellett eszközlök.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel **Gombárik István,**

5-10

borbély, uri- és női-fodrász.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káitratyát | Stassfurti káitratyásót

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kénsavas káli tartalommal, *** **

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT

(dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül **Rézgálicot** (98-99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállit a **„HUNGARIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság**

Budapest, V. Fürdő-utca 8.